

Nr 2.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1954/55 under andra huvudtiteln, avseende anslagen inom justitiedepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner m. m.

(3:e avd.)

Justitiedepartementet m. m.

1:o) **Avlöningar till statsråden utan departement m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts i propositionen nr 1 under andra huvudtiteln framlagda förslag (punkt 1, s. 1 och 2 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för den 4 januari 1954), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Avlöningar till statsråden utan departement m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 312 600 kronor.

2:o) **Justitiedepartementet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 2, s. 2 och 3) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i justitiedepartementets personalförteckning öka antalet kontorsbiträden i Ca 8 från 6 till 8, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för justitiedepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55, dels ock till Justitiedepartementet: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 968 100 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 910 600 kronor.

Tillströmningen till justitiedepartementet av medborgarskapsärenden har under år 1953 ökat så kraftigt, att arbetsbördan icke kunnat bemästras med tillgängliga arbetskrafter. Antalet ansökningar har visat en fortgående stegring, och balansen uppgick i oktober 1953 till omkring 2 800 ärenden. Med denna arbetsbalans blev det oundgängligt att vidtaga omedelbara åtgärder för förstärkning av personalen på departementets medborgarskapsbyrå. De härav föranledda merkostnaderna, som icke täckes av nuvarande anslag,

beräknas för innevarande budgetår uppgå till omkring 60 000 kronor. Alla möjligheter att minska kostnaderna genom rationalisering av arbetsformerna har därvid tillvaratagits. Departementschefen föreslår i annat sammanhang, att Kungl. Maj:t måtte hemställa om riksdagens medgivande att för innevarande budgetår överskrida icke-ordinarieposten med nämnda belopp.

Enligt en verkställd statistisk utredning kan man, med vissa reservationer, antaga att antalet medborgarskapsansökningar under åren 1954 och 1955 kommer att ytterligare stiga. Man torde sålunda kunna räkna med ett antal av omkring 7 000 ansökningar för vardera av åren 1954 och 1955. För att möta denna väntade arbetsanhopning anses en förstärkning av arbetskrafterna behövlig jämväl under nästa budgetår. Sedan arbetsbalansen nedbringats, anses dock, såvitt nu kan bedömas, någon minskning av nuvarande tillfälliga arbetskrafter möjlig. Departementschefen finner sig därför, såvitt angår det kommande budgetåret, för närvarande böra för ifrågasvarande ändamål föreslå en till 65 000 kronor begränsad höjning av anslaget.

I anslutning till vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang föreslår anses förevarande anslag böra minskas med 7 500 kronor, motsvarande lönen för en till finansdepartementets stat överförd telefonist.

I p e r s o n a l f ö r t e c k n i n g e n föreslås antalet kontorsbiträden i Ca 8 ökat från 6 till 8.

Utskottet, som erinrar att riksdagen numera godkänt Kungl. Maj:ts förslag rörande överskridande av icke-ordinarieposten för innevarande budgetår, har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag. Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i justitiedepartementets personalförteckning öka antalet kontorsbiträden i Ca 8 från 6 till 8;

b) fastställa följande avlöningsstat för justitiedepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen, <i>förslagsvis</i>	31 500
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	386 100
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	244 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	306 400

Summa kronor 968 100;

c) till *Justitiedepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 968 100 kronor.

3:o) **Justitiedepartementet: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 3, s. 3 och 4) föreslagit riksdagen att till Justitiedepartementet: Omkostnader för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 158 600 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 163 600 kronor.

Posten till reseersättningar föreslås höjd med 1 000 kronor. Under delposten till expenser för eget behov anses för löpande utgifter böra beräknas ytterligare 3 100 kronor, främst avsedda att täcka ökade kostnader till följd av den förutsedda utvidgningen av verksamheten på departementets medborgarskapsbyrå. Härjämte anses för viss komplettering av inventarier m. m. å statssekreteraravdelningen böra beräknas ett engångsbelopp av 3 500 kronor. De kostnader av engångsnatur, som under innevarande budgetår uppstår i samband med anskaffande av möbler, skrivmaskiner m. m. för den utökade medborgarskapsbyrån, förutsättes få täckas genom överskridande av posten. Emellertid skall vid bestämmandet av ifrågavarande delpost för nästa budgetår hänsyn tagas även till följande omständigheter. Under punkten 12 tillstyrkes ett av nedre justitierevisionen framlagt förslag om överförande från justitiedepartementet till revisionen av utgifterna för lagrådets expenser. Vidare anses vid bifall till vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang föreslår i fråga om sättet för bestridande av abonnemangskostnader för telefonväxel i kvarteret Atomena nr 1 medel härför icke vidare beviljas under förevarande anslag. Med iakttagande av vad sålunda anförts samt av att det i posten för innevarande budgetår ingår ett engångsbelopp av 5 600 kronor skulle posten för nästa budgetår upptagas med 76 600 kronor, innebärande en minskning med 6 000 kronor.

Utskottet. Vad departementschefen föreslagit har icke givit utskottet anledning till erinran. Under återopande härav hemställer utskottet, att riksdagen må till *Justitiedepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 158 600 kronor.

4:o) **Justitiedepartementet: Svensk författningssamling.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, s. 4), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Justitiedepartementet: Svensk författningssamling* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 240 000 kronor.

5:o) **Lagberedningen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5, s. 4 och 5), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lagberedningen* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 117 000 kronor.

6:o) **Ombuden för tillsyn av tryckta skrifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, s. 5), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ombuden för tillsyn av tryckta skrifter* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 20 500 kronor.

Justitiekanslersämbetet och riksåklagarämbetet.

7:o) **Justitiekanslersämbetet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, s. 6), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Justitiekanslersämbetet: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 169 400 kronor.

8:o) **Justitiekanslersämbetet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, s. 6), vilket innebär ökad medelsanvisning med 400 kronor till övriga expenser, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Justitiekanslersämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 10 800 kronor.

9:o) **Riksåklagarämbetet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 9, s. 6—9) föreslagit riksdagen att till Riksåklagarämbetet: Avlöningar för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 227 600 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Riksåklagarämbetet har hemställt om en ökning av anslaget med 10 700 kronor för inrättande av en ny byråchefstjänst Ce 37 samt uppflyttning av en förste byråsekreterare Ca 29 till byrådirektör Ca 31.

Departementschefen finner det ådagalagt, att ämbetets fasta organisation med endast två byråchefer för åtalsärenden numera är för snäv. Med hänsyn till den allmänna strävan att under rådande förhållanden, så långt möjligt är, icke tillskapa nya befattningar, och då det anses möjligt att — även om vissa svårigheter och olägenheter är förenade med den av ämbetet nu tillämpade ordningen — provisoriskt tillgodose behovet av kvalificerad arbetskraft, finner sig departementschefen emellertid icke kunna för närvarande tillstyrka, att en ny byråchefstjänst inrättas vid ämbetet. Ämbetets förslag om uppflyttning av befattningen såsom förste byråsekreterare till byrådirektörstjänst anses icke böra föranleda någon åtgärd, då frågan om lönegradsplaceringen av denna tjänst prövats av statsmakterna i samband med nyligen företagen lönerevision.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må till *Riksåklagarämbetet: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 227 600 kronor.

10:o) *Riksåklagarämbetet: Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10, s. 9 och 10), vilket innebär ökad medelsanvisning med 300 kronor för sjukvård m. m. och med 4 200 kronor till övriga expenser samt nedräkning av posten till reseersättningar med 2 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Riksåklagarämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 21 500 kronor.

Domstolarna.

11:o) *Högsta domstolen m. m.: Avlöningar*. Kungl. Maj:t har (punkt 11, s. 11—15) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen föreslagna ändringar i personalförteckningen för högsta domstolen och nedre justitierevisionen, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för högsta domstolen och nedre justitierevisionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1954/55, dels ock till Högsta domstolen m. m.: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 2 433 500 kronor.

Anslaget, som avser avlöningar till såväl högsta domstolens ledamöter som befattningshavare vid nedre justitierevisionen, är i gällande riksstat uppfört med 2 411 200 kronor.

Departementschefen framhåller, att det är av största betydelse för högsta domstolens verksamhet och därmed även för rättsskipningen i det hela, att målens avgörande icke fördröjes av brist på arbetskrafter. Arbetsbalansen i högsta domstolen har visat en tydlig tendens till ökning under år 1953. Med anledning härav har nedre justitierevisionen — som under första halvåret 1953 disponerat endast två av de under avlöningsstaten då beräknade fem extra revisionssekreterarna — måst under innevarande budgetår taga i anspråk samtliga de fyra dylika extra föredragande, för vilka medel nu är beräknade. Det oaktat har arbetsbalansen stigit från 535 mål den 30 september 1953 till 561 mål den 30 november. På grund härav har med utnyttjande av den förslagsvis betecknade anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal antalet extra revisionssekreterare måst för första halvåret 1954 utökas från fyra till fem.

Behovet av en utökning av antalet extra revisionssekreterare anses med säkerhet föreligga även efter utgången av innevarande budgetår, varför hän-

syn bör tagas härtill vid anslaget bestämmande. Departementschefen finner sig emellertid, i avvaktan på närmare erfarenheter, icke nu böra beräkna medel för mer än ytterligare en sådan föredragande.

Genom beslut i december 1950 och september 1951 uppdrog Kungl. Maj:t åt statens organisationsnämnd att verkställa organisationsundersökningar vid nedre justitierevisionen samt rikets hovrätter och domsagor. Översynen skulle avse samtliga arbetsuppgifter som icke vore av uteslutande juridisk karaktär. Sedan nämnden företagit undersökningar av nu tillämpade arbetsformer på dessa områden, har nämnden i en den 25 augusti 1953 avlämnad utredning redovisat resultatet av undersökningarna beträffande den egentliga administrativa verksamheten. Nämnden har sedermera erhållit Kungl. Maj:ts bemyndigande att genomföra viss försöksorganisation rörande de av nämnden studerade administrativa arbetsförfaranden, som hänför sig till den dömande verksamheten. Av olika skäl har departementschefen funnit lämpligt att icke nu ingå på prövning av den av organisationsnämnden redan framlagda utredningen; däri berörda frågor och kommande förslag från nämnden har ock delvis sådant inbördes samband att de bör bedömas i ett sammanhang.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet i bilagan för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster föreslås, att medel anvisas för uppflyttning av 1 kanslibitråde i Ca 11 till kontorist i Ca 13 samt av 5 kontorshbiträden i Ca 8 till kanslibiträden i Ca 11. I anslutning till vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang föreslår anses förevarande anslag böra minskas med 7 500 kronor, motsvarande lönen för en telefonist.

Från anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skall bestridas bland annat ersättningar till sakkunniga biträden, som av högsta domstolen tillkallats i vattenmål. Det föreslås, att motsvarande skall gälla beträffande eventuellt förekommande ersättningar åt i patentmål tillkallade sakkunniga. Någon uppräknig av posten erfordras ej vid bifall härtill.

I personalförteckningen anses böra uppföras 1 kontorist i Ca 13. Vidare föreslås antalet kanslibiträden i Ca 11 ökat från 9 till 13. Av de 8 på övergångsstat uppförda revisionssekreterarna i Ca 37 kan 3 avföras från förteckningen.

Utskottet har i sitt utlåtande nr 13 tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag rörande löneställningen för vissa tjänstemän hos högsta domstolen m. m. Utskottet har icke heller i övrigt funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för högsta domstolen och nedre justitierevisionen, vilka angivits i statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 4 januari 1954;

b) fastställa följande avlöningsstat för högsta domstolen och nedre justitierevisionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .	1 481 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	181 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	766 600

Summa kronor 2 433 500;

c) till *Högsta domstolen m. m.*: Avlöningar för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 2 433 500 kronor.

12:o) *Högsta domstolen m. m.*: Omkostnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12, s. 15 och 16), vilket innebär en ökning av anslaget med 11 000 kronor, varav 7 000 kronor för bränsle, lyse och vatten samt 4 000 kronor för övriga expenser, den senare uppräknigen till följd av förslag att lagrådets expenskostnader skall bestridas från förevarande anslag och icke som hittills från justitiedepartementets omkostnadsstat, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Högsta domstolen m. m.*: Omkostnader för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 178 200 kronor.

13:o) Regeringsrätten: Avlöningar. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 13, s. 16 och 17) och under erinran att utskottet i sitt utlåtande nr 13 tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag om uppflyttning av tjänsten som förste expeditionsvakt hos regeringsrätten från lönegrad Ca 11 till Ca 12, vilket medför en ökning av anslaget med 400 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för regeringsrätten ändra lönegraden för förste expeditionsvakten från Ca 11 till Ca 12;

b) fastställa följande avlöningsstat för regeringsrätten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	391 300
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	13 300
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	136 400

Summa kronor 541 000;

c) till *Regeringsrätten: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 541 000 kronor.

14:o) *Regeringsrätten: Omkostnader. Regeringsrätten: Regeringsrättens årsbok.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 14 och 15, s. 17), vilka innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1954/55 såsom förslagsanslag anvisa

a) till *Regeringsrätten: Omkostnader* 13 000 kronor;

b) till *Regeringsrätten: Regeringsrättens årsbok* 30 000 kronor.

15:o) *Hovrätterna: Avlöningar.* Kungl. Maj:t har (punkt 16, s. 18—30) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i hovrätternas personalförteckning öka antalet kontorsbiträden i Svea hovrätt från 14 till 17, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för hovrätterna, att tillämpas under budgetåret 1954/55, dels ock till *Hovrätterna: Avlöningar* för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 6 104 200 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 5 993 500 kronor.

Den för Svea hovrätt gällande personalförteckningen upptager fyrtio ordinarie ledamöter, vilka är organiserade på åtta avdelningar med fem ledamöter på varje avdelning. Sedan ett flertal år tillbaka har dessutom till hovrättens förfogande ständigt stått fyra extra ledamöter. Arbetsläget i hovrätten är, trots den extra arbetskraft som sålunda ställts till hovrättens förfogande, mycket ansträngt. Antalet till hovrätten fullföljda mål visar fortfarande stegring, och tendensen är omiskännlig. All anledning saknas att inom överskådlig tid förvänta någon nedgång av antalet inkomna mål.

Vid tillskapandet av hovrätten för Nedre Norrland rådde delade meningar beträffande frågan om Gävleborgs län skulle höra till Svea hovrätt eller den nya hovrätten. Lösningen blev, att nämnda län kvarstannade under Svea hovrätt. Vid olika tillfällen har därefter frågan om jämkning av hovrätternas domkretsindelning väckts. Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallades den 7 mars 1952 f. d. expeditionschefen C. G. Bruno att såsom sakkunnig verkställa en översyn av gällande bestämmelser om hovrätternas domkretsar.

I en den 30 september 1952 avgiven promemoria föreslår *utredningsmannen*, som prövat jämväl andra alternativ, att Gävleborgs län uppdelas på Svea hovrätts och hovrättens för Nedre Norrland domkretsar sålunda, att till Svea hovrätts domsområde fortfarande skall höra Gästriklandsdelen eller Gästriklands östra och Gästriklands västra domsagor samt Gävle stad, medan till hovrättens för Nedre Norrland domsområde skall överföras länets Hälsinglandsdel eller Bollnäs, Sydvästra Hälsinglands, Norra Hälsinglands och Västra Hälsinglands domsagor samt Söderhamns stad.

Utredningsmannen framhåller, att verksamhetsbasen för hovrätten för Nedre Norrland är för smal. Medeltalet mål per ledamot har för åren 1949

—1951 varit för Svea hovrätt 51,5, för Göta hovrätt 46,1, för hovrätten över Skåne och Blekinge 47,1, för hovrätten för Västra Sverige 49,9, för hovrätten för Nedre Norrland 38,8 och för hovrätten för Övre Norrland 45,6. Om till hovrätten för Nedre Norrland föres Hälsinglandsdelen av Gävleborgs län ernås, att hovrättens hela arbetskapacitet kommer att tagas i anspråk. Överförandet bör enligt utredningsmannen medföra förstärkning av hovrättens arbetskrafter med en ledamot. Sådan förstärkning är önskvärd även ur organisatorisk synpunkt, då hovrätten därefter kan arbeta på två femmannaavdelningar. Därest den föreslagna domkretsindelningen varit i tillämpning under åren 1949—1951 skulle medeltalet mål per ledamot och år vid oförändrat ledamotsantal ha varit för Svea hovrätt 49,8 och för hovrätten för Nedre Norrland 47,9. Visserligen har under förra halvåret 1952 en betydligt ökad måltillströmning åstadkommit en stegrad sysselsättning i hovrätten för Nedre Norrland, men det oaktat har arbetsbelastningen i denna hovrätt varit avsevärt mindre än i de mest arbetstyngda av de andra hovrätterna. Ökningen av målantalet i hovrätten för Nedre Norrland bedömer utredningsmannen såsom mera tillfällig, särskilt i betraktande av befolkningsutvecklingen inom hovrättens domkrets.

Genom domkretsregleringen kommer domsagorna under hovrätten för Nedre Norrland att öka med fyra till fjorton och rådhusrätterna med en till tre. Svårigheterna för hovrätten att tillgodose underrätternas behov av kvalificerad rättsbildad arbetskraft torde därmed öka men icke bli större än att de kan bemästras.

Vad angår omregleringens lämplighet ur rättsvårdssynpunkt erinras därom att Sundsvall ligger för Hälsingland, med undantag för Bollnäs domsaga, bättre till än Stockholm, såväl vad angår den rättssökande allmänheten och dennas medhjälpare i rättegångssaker, advokaterna, som åklagarna. Avståndet mellan kansliorterna i domsagorna i Hälsingland — Hudiksvall, Ljusdal, Söderhamn, Bollnäs — och Sundsvall är kortare än mellan dessa orter och Stockholm. Landskapets befolkning förutsättes såsom hittills få sina till hovrätt fullföljda mål, där huvudförhandling erfordras, handlagda vid hovrättsting eller särskilda sammanträden i domsagornas nämnda kansliorter. Lämpligaste orten för hovrättstingen är Bollnäs. Inrättandet av särskilda hovrättsting för Hälsingland kunde göra det erforderligt att utrusta hovrätten för Nedre Norrland med liknande bemyndigande att förordna extra ledamot som lämnats hovrätten för Övre Norrland. Reformen bör ej medföra att Svea hovrätts ting i Gävle indrages.

Den föreslagna omregleringen medför bland annat, att Gävleborgs län till skilda delar kommer att lyda under olika hovrätter. Följder i processuellt hänseende uppkommer beträffande statsåklagarens verksamhet. Denne kommer att få utföra talan vid två hovrätter. Svårigheter i anledning härav är att befara endast undantagsvis. Vidare berör uppdelningen det jämförelsevis begränsade område, där fullföljd av talan mot administrativ myndighets avgörande skall ske till hovrätt. Detta är fallet beträffande överexekutors beslut i utskökningsmål, vissa länsstyrelsens beslut enligt lösdrivar-, fattigvårds- och barnavårdslagarna samt enligt förordningarna om arvs- och gåvoskatt samt om kvarlåtenskapsskatt. I samtliga dylika fall, däri fullföljdsfrekvensen är ringa, ankommer det på länsstyrelsen att meddela besvärshänvisning och uppmärksamma att denna avser rätt hovrätt. För de klagandes del är enligt utredningsmannen en uppdelning av länet utan betydelse, då i samtliga fall besvären skall ingivas eller insändas till länsstyrelsen för vidare befordran till vederbörande hovrätt. Promemorian innehåller förslag till erforderliga författningsändringar.

I personalhänseende innebär förslaget, att hovrätten för Nedre Norrland

skall förstärkas med en ledamot och att bemyndigande för hovrätten att anlita extra ledamot för tingsresor kan komma att erfordras. Utredningsmannen förordar vidare, att i samband med omregleringen hovrättens nuvarande extra ledamotsbefattning utbytes mot ett hovrättsrådsämbete. Med hänsyn till den stora arbetsbelastningen i Svea hovrätt bör reformen ej medföra någon minskning av antalet ledamöter i denna hovrätt.

Departementschefen framhåller, att det med den muntlighet, som numera präglar rättegångsförfarandet även i hovrätt, är angeläget att inom hela hovrättens domkrets allmänheten har så goda förbindelser till hovrättens förläggningssort som möjligt. Ur nu angivna synpunkter är det enligt departementschefen därför till fördel om i enlighet med utredningsmannens förslag Hälsinglandsdelen av Gävleborgs län överflyttas från Svea hovrätt till hovrätten för Nedre Norrland. Genom en sådan omreglering vinnes därjämte att sistnämnda hovrätts arbetskapacitet kan utnyttjas bättre än för närvarande. En omreglering i anslutning till det anförda innebär, att Gävleborgs län uppdelas på två hovrätter. På sätt framgår av vad departementschefen anfört vid anmälan av frågan om de för en sådan uppdelning erforderliga lagändringarna anses uppdelningen ej medföra olägenhet av någon betydelse. På grund av vad sålunda anförts anser departementschefen, att till domsområdet för hovrätten för Nedre Norrland bör i enlighet med utredningsmannens förslag överföras Hälsinglandsdelen av Gävleborgs län. Härigenom kommer hovrättens arbetsbelastning att ökas. Det är emellertid vanskligt att redan nu bedöma verkningarna i detta hänseende, och det anses därför, att den förordade omregleringen icke för närvarande bör föranleda vare sig arbetskraftsförstärkning vid hovrätten för Nedre Norrland eller ändrad anställningsform för hovrättens nuvarande extra ledamot.

Vid genomförandet av den förordade omregleringen av hovrätternas domsområden kommer viss avlastning att ske av arbetsbördan för Svea hovrätt. Även därefter kommer arbetsläget i denna hovrätt att vara mycket ansträngt. Genom särskilda beslut av Kungl. Maj:t har för tiden den 1 oktober 1952—den 30 juni 1954 medgivits förstärkning av de dömande arbetskrafterna vid hovrättens allmänna avdelningar med tre ledamöter. Därigenom och med anlitan av två av de till hovrättens förfogande ständigt stående extra ledamöterna har hovrätten under nämnda tid kunnat arbeta med en extra avdelning. Vid bestämmandet av anslaget för nästa budgetår anses riktigast att taga hänsyn till det behov av utökad personal, som sålunda gjort sig gällande. Det föreslås fördenskull att under anslaget beräknas ett belopp av i runt tal 60 000 kronor, varmed skulle täckas kostnaderna för tre extra ledamöter samt ersättningar enligt av Kungl. Maj:t den 13 maj 1949 fastställda grunder åt två hovrättsråd, förordnade såsom ordförande resp. vice ordförande på en extra avdelning. Departementschefen vill understryka, att denna avdelning alltjämt har provisorisk karaktär.

Det är av utomordentlig vikt, att tillräcklig personal även står till vattenöverdomstolens förfogande. Två av hovrättens fasta extra ledamöter

har också sedan länge varit indelade på vattenöverdomstolen. Ehuru denna domstol alltsedan början av år 1951 därjämte varit förstärkt med två extra ledamöter, för vilka medel ej funnits beräknade, har arbetsbalansen beträffande vattenmål varit stigande. Den särskilda utredning, som pågår beträffande instansordningen i vattenmål, hinner icke slutföras i sådan tid, att därav eventuellt påkallade förslag kan föreläggas årets riksdag. Då den hittillsvarande personalförstärkningen tills vidare är oundgänglig, föreslås att medel beräknas för två extra ledamöter jämte arvode av 1 200 kronor åt en extra vice ordförande.

I enlighet med det anförda föreslås anslaget för nästa budgetår uppräknat med 60 000 kronor för förstärkning av de allmänna avdelningarna vid Svea hovrätt, med 47 280 kronor för 2 extra ledamöter i vattenöverdomstolen och med 1 200 kronor för arvode åt en extra vice ordförande i samma överdomstol. Därjämte anses för automatisk utgiftsökning till följd av bestämmelserna om reglerad befordringsgång böra beräknas 2 196 kronor. Anslaget föreslås sålunda höjt med 110 676 kronor eller i runt tal 110 700 kronor.

I personalförteckningen föreslås antalet kontorsbiträden i Svea hovrätt ökat från 14 till 17.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sten m. fl.* (I: 138) och den andra inom andra kammaren av herr *Persson i Norrby m. fl.* (II: 207), har hemställts, att riksdagen vid sin behandling av andra huvudtiteln i statsverkspropositionen måtte uttala sig emot omreglering av Svea hovrätts och hovrättens för Nedre Norrland domkretsar.

Beträffande de skäl, motionärerna anført till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen I: 138.

Utskottet. Även om det, såsom i propositionen samt motionerna I: 138 och II: 207 framhålles, är angeläget att allmänheten har så goda förbindelser till hovrättens förläggningssort som möjligt, får betydelsen härav enligt utskottets mening icke överdrivas. För befolkningen i stort torde hovrättens förläggningssort nämligen icke ha större betydelse; det är endast för de förhållandevis få personer, vilka har att söka sin rätt hos hovrätten och som icke har möjlighet att härför anlita advokat, som det kortare avståndet samt förbindelsernas antal och lämpliga anordning innebär en fördel. Såsom i motionerna uttalas hålles vidare endast den mindre delen av huvudförhandlingarna i hovrättens förläggningssort, medan flertalet huvudförhandlingar av utredningsmannen förutsättes för framtiden liksom hittills komma att handläggas vid hovrättsting i Bollnäs eller särskilda sammanträden i domsagornas kansliorter.

Utskottet har tagit närmare kännedom om kommunikations- och befolkningsförhållanden samt övriga på frågan inverkan omständigheter. Därvid har utskottet särskilt uppmärksammat hur förhållandevis lågt antalet

till hovrätt fullföljda mål från Hälsinglandsdelen av Gävleborgs län är; det har under åren 1949—51 uppgått till i medeltal omkring 80 för år. Utskottet har vidare inhämtat, att hela antalet mål per ledamot i Svea hovrätt år 1952 var 64 och år 1953 65,9, medan motsvarande tal för hovrätten för Nedre Norrland var 43,9, respektive 52,8.

Mot bakgrunden av det inledningsvis anförda och med hänsyn till de inhämtade uppgifterna finner utskottet de i motionerna anförda skälen icke vara av den tyngd att de bör föranleda ett uttalande från riksdagens sida emot omreglering av Svea hovrätts och hovrättens för Nedre Norrland domkretsar. Utskottet har i stället funnit sig böra godtaga vad departementschefen härutinnan anfört.

Under återopande av det anförda och då Kungl. Maj:ts anslagsberäkningar icke givit utskottet anledning till erinran hemställer utskottet,

I. att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i hovrätternas personalförteckning öka antalet kontorsbiträden i Svea hovrätt från 14 till 17;

b) fastställa följande avlöningsstat för hovrätterna, att tillämpas under budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .	1 891 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	25 200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 128 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 059 100
	<hr/>
Summa kronor	6 104 200;

c) till *Hovrätterna: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 6 104 200 kronor;

II. att motionerna I: 138 och II: 207 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

16:o) **Hovrätterna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 17, s. 30—32), vilket innebär en omflyttning av vissa belopp mellan posterna, sammanlagt resulterande i en nedräkning av anslaget med 1 400 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Hovrätterna: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 564 200 kronor.

17:o) **Hovrätterna: Inventarier m. m. för hovrättsbyggnaden i Malmö.** Kungl. Maj:t har (punkt 18, s. 32—34) föreslagit riksdagen att till *Hovrätterna: Inventarier m. m. för hovrättsbyggnaden i Malmö* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

För att tillgodose det behov av ökade lokaler, som uppkommit vid hovrätten över Skåne och Blekinge, anvisades å kapitalbudgeten för budgetåret 1947/48 ett investeringsanslag av 640 000 kronor. I anslutning därtill uppfördes å riksstaten under andra huvudtiteln för budgetåret 1948/49 ett reservationsanslag av 270 000 kronor till inventarier m. m. för hovrättsbyggnaden i Malmö. Enligt riksdagens medgivande må sistnämnda anslag, som endast till obetydlig del förbrukats, disponeras jämväl under innevarande budgetår.

Arbetet med den planerade utökningen av skånska hovrättens lokaler, som blivit fördröjt till följd av svårigheterna på byggnadsverksamhetens område, torde komma att påbörjas omkring den 1 mars 1954. Arbetet skall utföras i etapper och beräknas vara avslutat under sommaren 1955. Då det är angeläget, att de nya utrymmena kan tagas i anspråk utan dröjsmål, anses erforderliga medel böra stå till förfogande under nästa budgetår för anskaffande av möbler m. m. Den kostnadsstegring, som inträtt sedan anslag för ifrågavarande ändamål anvisades, nödvändiggör att ytterligare medel beviljas. Departementschefen föreslår, att tilläggsanslaget upptages med 100 000 kronor. Vid utgången av innevarande budgetår förefintlig reservation å det för budgetåret 1948/49 upptagna reservationsanslaget till Hovrätterna: Inventarier m. m. för hovrättsbyggnaden i Malmö föreslås vid bifall till förslaget överfört till nu förevarande anslag.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot departementschefens förslag, hemställer,

att riksdagen må till *Hovrätterna: Inventarier m. m. för hovrättsbyggnaden i Malmö* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

18:o) **Häradsrätterna: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 19, s. 34—39) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i häradsrätternas personalförteckning, som föreslagits av departementschefen, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för häradsrätterna, att tillämpas under budgetåret 1954/55, dels ock till Häradsrätterna: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 13 987 200 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 13 872 700 kronor.

Med stöd av 2 § lagen den 17 juni 1932 om stads och landsbygds förenande i judiciellt avseende förordnade Kungl. Maj:t den 12 februari 1943, att rådhusrätten i Falköping skulle upphöra från och med den dag, som — sedan nytt tingshus uppförts i Falköping — Kungl. Maj:t ville framdeles bestämma, och att staden skulle från och med samma dag förenas med Varlofta och Frökinds domsaga.

Vidare har Kungl. Maj:t den 16 november 1951 förordnat, att från och med dag som Kungl. Maj:t framdeles bestämmer, i fråga om domsagoin-

delningen inom den del av Göteborgs och Bohus län, som omfattas av Askims, Hisings och Sävedals domsaga, Inlands domsaga samt Orusts och Tjörns domsaga skall gälla i statsrådsprotokollet närmare angivna bestämmelser.

Enligt samtidigt meddelad föreskrift skall länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län före den 1 oktober det år, vid vars utgång regleringsbeslutet kan med hänsyn till färdigställandet av tings- och kanslilokaler helt eller delvis träda i tillämpning, därom göra anmälan till Kungl. Maj:t. Vidare har hovrätten för Västra Sverige att före nyssnämnda tidpunkt till Kungl. Maj:t inkomma med förslag angående bl. a. personalorganisationen i de nybildade domsagorna.

Vad angår de i det föregående berörda domsagoregleringarna erinrar departementschefen till en början därom, att enligt förordnande av Kungl. Maj:t den 20 november 1953 det tidigare meddelade beslutet om staden Falköpings förenande i judiciellt avseende med Vartofta och Frökinds domsaga trätt i kraft den 1 januari 1954. Samtidigt har, med utnyttjande av ett av 1952 års riksdag lämnat bemyndigande, föreskrivits att domsagan skall tillhöra lönegrupp III.

Beträffande personalbehovet vid den omreglerade domsagan anför departementschefen följande. Därest tillgång till fiskalskompetent befattningshavare prövas erforderlig i domsagan under nästa budgetår, torde medel böra ställas till förfogande från den under anslaget förefintliga medelsreserven för anställande av ett fiskalskompetent biträde. En kanslibiträdets tjänst föreslås överförd från Falköpings stad till domsagan och anses böra placeras i lönegraden Ce 11. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet vid anmälan av bilagan för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster föreslås, att medel därjämte beräknas för uppflyttning av kontoristtjänsten i samma domsaga till befattning som kansliskrivare i Ca 15.

Med anledning av vad hovrätten för Västra Sverige anfört, torde man böra räkna med att den avsedda domsagoregleringen inom hovrättens område genomföres den 1 januari 1955. Det av hovrätten preliminärt beräknade personalbehovet för de omreglerade domsagorna anses kunna godtagas i avvaktan på den slutliga prövningen, varvid man dock icke anses böra räkna med utbyte av fiskalskompetent biträde mot tingssekreterare.

För att fortsättningsvis bereda Kungl. Maj:t vissa möjligheter att — där så på grund av stads förening med domsaga eller annat dylikt förhållande finnes skäligt — besluta om höjd lönegruppsplacering för domsaga anses Kungl. Maj:t böra erhålla riksdagens bemyndigande, att utöver vad för närvarande gäller, verkställa uppflyttningar, motsvarande högst två domsagors hänförande till närmast högre lönegrupp.

Vad beträffar tingsnotarier och icke rättsbildade biträden kommer statens organisationsnämnd att efter slutförandet av vissa undersökningar framlägga behovsberäkningar i samband med förslag till omläggningar i de administrativa arbetsförfarandena vid domsagorna. Emellertid anses Kungl. Maj:t under nästa budgetår liksom hittills böra vara oförhindrad medgiva

sådana mera tillfälliga ändringar i organisationen som prövas erforderliga. Då det för liknande ändamål av fjolårets riksdag anvisade beloppet, 90 000 kronor, är otillräckligt, föreslås en ökning med förslagsvis 50 000 kronor, att stå till Kungl. Maj:ts förfogande såsom en reserv.

I enlighet med det anförda föreslås anslaget höjt med 1 248 kronor för uppflyttning i lönegrupp av Vartofta och Frökinds domsaga, med 9 348 kronor för ett kanslibitråde och uppflyttning av en kontorist till kansliskrivare i samma domsaga, med 2 082 kronor för utgiftsökning under ett halvt år i anledning av Askims, Hisings och Sävedals m. fl. domsagors omreglering och med 50 000 kronor såsom medelsreserv. Uppräkning föreslås ytterligare skola ske med 51 800 kronor på grund av automatisk utgiftsökning till följd av bestämmelserna om reglerad befordringgång, rättelse m. m. Anslaget skulle alltså höjas med 114 478 kronor eller i runt tal 114 500 kronor.

I personalförteckningen anses antalet kansliskrivare i Ca 15 böra höjas från 90 till 91, antalet kontorister i Ca 13 minskas från 68 till 67 samt antalet kontorsbiträden i Ca 8 höjas från 73 till 79. Kungl. Maj:t anses vidare böra erhålla riksdagens bemyndigande att, i samband med ikraftträdandet av den beslutade omregleringen av Askims, Hisings och Sävedals domsaga, Inlands domsaga samt Orusts och Tjörns domsaga, i personalförteckningen vidtaga de nedflyttningar beträffande vissa tjänsternas lönegradsplacering som är påkallade.

Utskottet har i sitt utlåtande nr 13 tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag rörande lönegradsplaceringen för kontoristtjänsten vid Vartofta och Frökinds domsaga. Då utskottet icke heller i övrigt funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga i statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för den 4 januari 1954 angivna ändringar i häradsrätternas personalförteckning;

b) fastställa följande avlöningsstat för häradsrätterna, att tillämpas under budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .	5 208 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	5 400
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	4 201 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	4 572 300

Summa kronor 13 987 200;

c) till *Häradsrätterna*: *Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 13 987 200 kronor.

19:o) **Häradsrätterna: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 20, s. 39—41) föreslagit riksdagen att till Häradsrätterna: Omkostnader för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 848 700 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Hovrätterna har hemställt, att anslaget höjes med 39 800 kronor.

Departementschefen anser, att anslagsposten till sjukvård m. m. med hänsyn till senaste belastningssiffra för hovrätten för Övre Norrland bör nedräknas med 2 000 kronor. Beträffande posten till reseersättningar föreslås, likaledes med hänsyn till anslagsbelastningen, en nedräkning med 18 000 kronor. Av detta belopp beräknas 5 000 kronor belöpa på domsagor under Svea hovrätt, 7 000 kronor på domsagor under hovrätten över Skåne och Blekinge samt 2 000 kronor på domsagor under envar av hovrätten för Västra Sverige, hovrätten för Nedre Norrland och hovrätten för Övre Norrland.

Vad angår anslagsposten till övriga expenser förordas en höjning med 20 000 kronor. Detta belopp föreslås fördelat med 10 000 kronor på domsagor under Svea hovrätt, 5 000 kronor på domsagor under hovrätten över Skåne och Blekinge samt 5 000 kronor på domsagor under hovrätten för Västra Sverige.

Det förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga de mindre jämkningar beträffande fördelningen av respektive anslagsposter, som kan beaktas av genomförandet av den föreslagna ändringen av domkretsarna för Svea hovrätt och hovrätten för Nedre Norrland.

Anslaget bestämmes i enlighet med det anförda till oförändrat 848 700 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må till *Häradsrätterna: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 848 700 kronor.

20:o) **Häradsrätterna: Ersättningar till nämndemän.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 21, s. 41), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Häradsrätterna: Ersättningar till nämndemän* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 2 150 000 kronor.

21:o) **Häradsrätterna: Anskaffande av nya fastighetsböcker för landet.** Kungl. Maj:t har (punkt 22, s. 42) föreslagit riksdagen att till Häradsrätterna: Anskaffande av nya fastighetsböcker för landet för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Med stöd av 18 § lagen om inskrivning av tomträtt och vattenfallsrätt samt av fång till sådan rätt ävensom 8 § lagen om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt har genom kungörelse de 20 november 1953 utfärdats föreskrifter om nya tomträttsböcker och vattenfallsrättsböcker, att gälla från och med den 1 januari 1954.

I likhet med vad som gäller beträffande fastighetsböcker, gemensamma för lagfarts- och inteckningsärenden, anses kostnaderna för anskaffande av ifrågakvarande tomträttsböcker och vattenfallsrättsböcker åt domsagorna böra bestridas från förevarande anslag. Det är vanskligt att på förhand närmare uppskatta dessa kostnader, men de torde icke komma att uppgå till något större belopp. Med hänsyn till den minskning av medelsbehovet under anslaget, som följer med det successiva färdigställandet av nuvarande fastighetsboksuppläggning, torde kostnaderna kunna rymmas inom ramen för det nuvarande anslaget. Arbetet med uppläggande av nu avsedda nya böcker beräknas icke medföra särskilda kostnader, enär de nya böckerna upplägges allteftersom ärendena förekommer på inskrivningsdag och någon omskrivning av äldre böcker såsom i fråga om fastighetsböcker icke skall göras.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot vad departementschefen anfört eller mot Kungl. Maj:ts anslagsberäkning och hemställer därför,

att riksdagen må till *Häradsrätterna: Anskaffande av nya fastighetsböcker för landet* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

22:o) *Häradsrätterna: Uppläggande av nya fastighetsböcker för landet.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 23, s. 42), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Häradsrätterna: Uppläggande av nya fastighetsböcker för landet* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

23:o) *Ljudupptagningsapparat.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26, s. 43), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ljudupptagningsapparat* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

Rättegångsväsendet i allmänhet.

24:o) **Ersättning åt domare, vittnen och parter.** Kungl. Maj:t har (punkt 27, s. 44 och 45) föreslagit riksdagen att till Ersättning åt domare, vittnen och parter för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 3 350 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 3 000 000 kronor.

Från anslaget bestrides bland annat kostnad enligt 3 § lagen den 29 maj 1931 (nr 157) om indrivning i Sverige av underhållsbidrag, fastställda i Danmark, Finland, Island eller Norge. Redovisning av belopp som indrivits skall jämlikt Kungl. Maj:ts cirkulär till samtliga utmättningsmän den 29 september 1950 (nr 513) ske genom insättning på riksbankens postgirokonto nr 4 för överföring till den sökande utländska myndigheten.

I skrivelse den 22 januari 1953 anför fullmäktige i riksbanken, att det länge varit riksbankens strävan att minska de arbetsuppgifter, som icke är av centralbanksmässig natur. I enlighet härmed har bankofullmäktige beslutat, att riksbanken skall i princip upphöra att förmedla betalningar till utlandet på uppdrag av annan än valutabank. De arbetsuppgifter, som jämlikt nyssnämnda cirkulär åvilar riksbanken, kan icke anses vara av centralbanksmässig natur. Uppgifterna synes närmast höra till den kategori av ärenden, som av statsmakterna förutsatts bli föremål för handläggning genom Sveriges Kreditbank aktiebolag. Fullmäktige hemställer, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga sådan åtgärd, att riksbanken befrias från den medverkan som förutsattes i cirkuläret.

I yttrande över framställningen upplyser Sveriges Kreditbank aktiebolag, att banken beretts tillfälle att i riksbanken taga del av sättet för förmedling av de ifrågakommande betalningarna. En genomgång av det hittillsvarande materialet ger vid handen, att det torde röra sig om cirka 10 000 betalningsuppdrag per år, vilka uppdrag utförts av riksbanken kostnadsfritt. Kreditbanken förklarar sig beredd att övertaga förmedlingen av dessa betalningar under förutsättning att banken erhåller täckning för sina kostnader i samband därmed. Den lägsta ersättning, som banken uttar för förmedlingsuppdrag i bankens betalningsrörelse med utlandet, uppgår till två kronor per uppdrag. Som regel belastas icke mottagaren härför utan kostnaden betalas av uppdragsgivaren. Kreditbanken hemställer, att den banken tillkommande ersättningen, 2 kronor per uppdrag, måtte bestämmas att utgå med ett årligt belopp, beräknat efter antalet under året utförda uppdrag.

Departementschefen har icke något att erinra emot förslaget att från riksbanken till Sveriges Kreditbank aktiebolag överföra uppgiften att till utlandet förmedla i Sverige indrivna underhållsbidrag, som fastställts i Danmark, Finland, Island eller Norge. Kostnaderna för denna verksamhet, som anses böra gäldas från förevarande anslag, kan uppskattas till omkring 20 000 kronor för år.

Under återopande av vad chefen för ecklesiastikdepartementet i annat

sammanhang anför, anses hinder icke böra möta för kammarkollegium att från förevarande anslag förskjuta ersättningar för utredningen, som av Samfundet för hembygdsvård i vattenmål verkställt för kollegiets räkning.

Med hänsyn till det anförda, de av fjolårets riksdag beslutade höjningarna av vissa från anslaget utgående ersättningar och de senast redovisade utgifterna under anslaget föreslås detta uppräknat med förslagsvis 350 000 kronor till 3 350 000 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer, att riksdagen må till *Ersättning åt domare, vittnen och parter* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 3 350 000 kronor.

25:o) **Kostnader enligt lagen om fri rättegång. Understöd för utomprocessuell rättshjälp.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 28 och 29, s. 45 och 46), vilka innebär en uppräknning av det förra anslaget med 100 000 kronor och det senare anslaget med 80 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1954/55 såsom förslagsanslag anvisa

a) till *Kostnader enligt lagen om fri rättegång* 2 100 000 kronor;

b) till *Understöd för utomprocessuell rättshjälp* 280 000 kronor.

26:o) **Tornedalens rättshjälpsanstalt.** Kungl. Maj:t har (punkt 30, s. 47) föreslagit riksdagen att till Tornedalens rättshjälpsanstalt för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 47 500 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Tornedalens rättshjälpsanstalt, som trädde i verksamhet den 1 november 1947, har ännu icke fått slutgiltigt utformad karaktär. I samband med att anstaltens föreståndare och dennes biträde från och med den 1 juli 1953 tills vidare tillerkänts förhöjda arvoden, motsvarande de löner som utgå enligt 33 resp. 17 löneklassen, har anslaget för innevarande budgetår uppräknats med 6 900 kronor.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har överlämnat ett av styrelsen för anstalten avgivet förslag till anslagsäskanden. Däri yrkas att föreståndaren och biträdet överföres till ordinarie stat med placering i 37 resp. 19 lönegraden, vilket skulle föranleda en ökning av anslaget med i runt tal 7 450 kronor. Denna framställning utgör en upprepning av tidigare förslag. Därest befattningshavarna skulle placeras i lägre lönegrader, bör enligt anstaltsstyrelsens mening språktillägg utgå med 800 kronor till föreståndaren och 600 kronor till biträdet. Denna begäran motiveras med att huvuddelen av befolkningen inom norra delen av anstaltens verksamhetsområde har finska

språket till modersmål, vilket nödvändiggör, att ifrågavarande befattningshavare behärskar detta språk. Såsom jämförelse framhåller styrelsen, att prästerskap och folkskollärare i nämnda bygd åtnjuter språktillägg.

Länsstyrelsen tillstyrker för egen del, att föreståndaren placeras i lägst 34 lönegraden samt i övrigt att äskade medel ställes till förfogande i enlighet med anstaltsstyrelsens förslag.

Statens lönenämnd — vars yttrande infordrats endast såvitt avser förslaget om språktillägg — har ej funnit tillräckliga skäl tillstyrka, att ifrågavarande befattningshavare tillerkännes sådant särskilt tillägg.

Departementschefen kan i likhet med statens lönenämnd icke tillstyrka bifall till förslaget om särskilt språktillägg och är icke heller i övrigt beredd att nu tillstyrka någon ändring i löneställningen för personalen vid Tornedalens rättshjälpsanstalt.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Grym* och *Aman* (I: 57) och den andra inom andra kammaren av herr *Jansson* i Kalix *m. fl.* (II: 94), har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att de vid Tornedalens rättshjälpsanstalt arvodesanställda befattningshavarna måtte uppföras å ordinarie stat med föreståndaren i 37 lönegraden och kanslisten i 19 lönegraden.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt förslag, hänvisas till motionen II: 94.

Utskottet är icke berett att taga ställning till yrkandet i motionerna I: 57 och II: 94 utan tillgång till utredning rörande frågan, om icke tiden nu är inne att giva den hittills provisoriskt organiserade Tornedalens rättshjälpsanstalt en mera bestående karaktär. Då det synes böra ankomma på Kungl. Maj:t att föranstalta om en dylik utredning och att i första hand överväga, vilka åtgärder i avseende å personalens anställningsvillkor som kan finnas påkallade av utredningens resultat, anser sig utskottet icke böra förorda bifall till motionerna.

Under återopande härav och då utskottet icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts anslagsberäkning hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 57 och II: 94 till *Tornedalens rättshjälpsanstalt* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 47 500 kronor.

27:o) *Efterutbildning inom rättegångsväsendet*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 31, s. 48), vilket innebär en nedräkning av anslaget med 5 000 kronor med hänsyn till att viss reservation förväntas föreligga vid utgången av innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Efterutbildning inom rättegångsväsendet* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

Fångvården m. m.

28:o) Fångvårdsstyrelsen: Avlöningar. Kungl. Maj:t har (punkt 32, s. 49—53) föreslagit riksdagen att dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för fångvårdsstyrelsen, att tillämpas under budgetåret 1954/55, dels ock till Fångvårdsstyrelsen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 962 600 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 955 900 kronor.

I enlighet med beslut av 1953 års riksdag kommer de för ordinärt fångklientel avsedda anstalterna att under innevarande budgetår för samverkan sammanföras i anstaltsgrupper med en anstalt inom varje grupp såsom centralanstalt. Till styresmännen för centralanstalterna (fångvårdsdirektörerna) skall decentraliseras beslutanderätten i frågor om placering, förflyttning och vissa andra behandlingsfrågor, som hittills ankommit på fångvårdsstyrelsen. Vidare skall en decentralisering från styrelsen till anstaltsgrupperna ske av det kamerala arbetet och av vissa arbetsuppgifter tillhörande arbetsdriften. Vid anmälan av den till grund för riksdagens beslut liggande propositionen anförde departementschefen bland annat, att vid genomförande av den nya ordningen viss minskning kunde ske av fångvårdsstyrelsens personal. En slutgiltig prövning av denna fråga syntes kunna komma till stånd först sedan erfarenheter vunnits av den nya anstaltsorganisationen. Den särskilda organisationsavdelning, som borde tillkomma för att efter hand under budgetåret 1953/54 organisera anstaltsgrupperna, borde emellertid ha sin uppmärksamhet riktad på frågan och föreslå de inskränkningar som successivt bleve möjliga.

Anstaltsgrupperingen beräknas kunna genomföras under våren 1954. Hållpunkter saknas sålunda ännu för en närmare bedömning av vilken personalbesparing som därefter kan göras hos fångvårdsstyrelsen. Genom att styrelsen helt befrias från hittillsvarande göromål med kassaanslutna anstalter torde dock redan nu vara klart att viss reducering blir möjlig beträffande styrelsens kamerala personal.

Med anledning av beslut vid 1953 års riksdag angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m. anses anslaget böra uppräknas med i runt tal 2 200 kronor. För löneklassuppflyttningar anses böra beräknas ytterligare 4 500 kronor.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag eller mot anslagsberäkningarna och hemställer alltså,

- att riksdagen må
- a) fastställa följande avlöningsstat för fångvårdsstyrelsen, att tillämpas under budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	328 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	15 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.....	291 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	327 700

Summa kronor 962 600;

b) till *Fångvårdsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 962 600 kronor.

29:o) *Fångvårdsstyrelsen*: *Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 33, s. 53—55), vilket innebär uppräknning av posterna till sjukvård samt till bränsle, lyse och vatten med 500 kronor vardera samt posten till övriga expenser med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fångvårdsstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 133 900 kronor.

30:o) *Fångvårdsanstalterna*: *Avlöningar*. Kungl. Maj:t har (punkt 34, s. 55—69) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i och tillägg till fångvårdsanstalternas personalförteckning, som föreslagits av departementschefen, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för fångvårdsanstalterna, att tillämpas under budgetåret 1954/55, dels ock till *Fångvårdsanstalterna*: *Avlöningar* för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 15 927 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 13 808 800 kronor.

Departementschefen berör inledningsvis läget för den omfattande fångvårdsreform, som beslöts vid 1950 års riksdag, och anför i huvudsak följande.

I enlighet med den av 1950 års riksdag godkända planen har upprustningen av fångvården bedrivits efter två linjer, den ena syftande till en planering på kortare sikt och den andra till en långtidsplanering.

Korttidsplaneringen tog sikte på frågor av huvudsakligen organisatorisk art, vilka måste lösas omedelbart. Riksdagen har i olika omgångar tagit ställning till förslag som framkommit efter utredningar i dessa ämnen. Den allmänna ordningen vid anstalterna har förbättrats dels genom införandet av ett särskilt dagschema för anstalter med straff- och fängelsefångeklintel och dels genom inrättandet av isoleringsavdelningar för svårskötta fångar. Fritidsverksamheten har utbyggts i betydande grad. För en mera tillfredsställande personalrekrutering har sörjts genom beslut om införandet av en aspirantkår för vaktkonstaplar och en grundligare prövning av aspiranterna på fångvårdstjänst. Personalutbildningen har kunnat avsevärt förbättras,

ehuru ännu åtskilligt återstår att genomföra, innan den kan anses tillfredsställande ordnad. Genom 1953 års riksdags beslut angående indelning av fångvårdsanstalterna för det ordinära fångklientelet i anstaltsgrupper har ett avgörande steg tagits för en administrativ nyordning inom fångvården. Denna reform, som väntas medföra såväl avsevärda administrativa förenklingar som ett kraftigare betonande av vårdsynpunkterna, kommer att genomföras i praktiken instundande vår. Vidare har Västeråsanstalten omorganiserats och inretts såsom specialanstalt för unga, till ordinära frihetsstraff dömda fångar, varjämte ett antal nya fångkolonier öppnats. Givetvis återstår ännu en del frågor på korttidsprogrammet.

Långtidsplaneringen åsyftade en successiv förnyelse av det föråldrade anstaltsbeståndet. Denna skulle enligt 1950 års beslut ske i etapper, varvid första etappen skulle omfatta anstalterna för det yngre klientelet, andra etappen abnormklientelet och tredje etappen det ordinära fångklientelet. Den första etappen av förnyelseprogrammet har fullföljts i snabb takt. En central del därav är snart klar, i och med att Røxtunaanläggningen beräknas kunna tagas i bruk till hösten. Vidare har Skenåsanläggningen kompletterats med en byggnad för gymnastik och fritidsändamål. Och därjämte har kolonien Hilderø tillkommit. När Røxtunaanstalten trätt i verksamhet, kan anstalterna i Uppsala och Ystad användas för andra fångvårdsändamål. Möjligen kan det bli nödvändigt att övergångsvis utnyttja Ystadsanstalten någon tid för ungdomsfångelseklientel. För det unga långtidsklientelens del återstår sedan att tillskapa ytterligare ett par öppna, mindre anläggningar av Hilderøtyp samt att taga ställning till frågan om mottagningsanstalt. Första etappen innefattar emellertid också anstaltsanordningar för det s. k. unga korttidsklientelet. Den nyligen upprustade Västeråsanstalten, eventuellt kompletterad med anstalten i Uppsala och några kolonier kan icke betraktas som en slutlig lösning, då det gäller behandlingen av de unga lagbrytare, som icke kan komma i fråga för ett mera långvarigt omhändertagande i ungdomsfängelsets form. I avbidan på förslag i ämnet från strafflagberedningen måste emellertid detta spörsmål vila.

I stället har utredningsarbetet inriktats på andra etappen, och ett förslag till vårdorganisation för förvarade och införklarade har på senhösten 1953 avlämnats av säkerhetsanstaltsutredningen. Genom att senare framlägga särskild proposition angående nämnda fråga får jag tillfälle att anmäla mitt ställningstagande i denna del. Därefter anmäler sig till behandling frågorna om första etappens slutförande och de till tredje etappen hörande nybyggnaderna. Frågan om ersättningsbygge för Långholmsanstalten står där i förgrunden.

Departementschefen övergår därefter till att behandla a n s l a g s ä s k a n d e n m. m.

Det tillstyrkes, att en förste läkare vid anstalten på Långholmen överföres från extra till extra ordinarie stat samt att i samband med förvärv av kolonien Ödevata arvodestjänsten såsom föreståndare utbytes mot en befattning i Ce 21.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet i bilagan för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster föreslås, att medel beräknas för uppflyttning av 5 s. k. dagkonstaplar i Ca 12 till överkonstaplar i Ca 14 samt för utbyte av en vaktkonstapel i Ce 12 mot en yrkesmästare i Ce 16. Överkonstaplarna avses

placerade på sinnessjukavdelningarna vid anstalterna å Härlanda, i Härnösand och Malmö samt vid anstalterna i Kalmar och Västerås. Ändringen av vaktkonstapelstjänst till yrkesmästarbefattning hör samman med uppförandet av en ny verkstadsbyggnad för mekaniskt arbete vid kolonien Orretorp, för vilket ändamål medel föreslås anvisade under kapitalbudgeten. Vidare tillstyrkes, att 25 vaktkonstapelstjänster i Ce 12 nu överföres på ordinarie stat.

I fråga om begärd förstärkning av personalen kan departementschefen i huvudsak endast tillstyrka sådan personalökning, som äger samband med en utvidgning av nuvarande anstaltsorganisation och av arbetsdriften vid anstalterna. I förstnämnda hänseende anses böra beaktas att Røxtunaanstalten kommer att tagas i bruk under nästa budgetår. Medel begäres för följande tjänster vid nämnda ungdomsanstalt, nämligen 1 överläkare Ca 37, 1 psykolog Ce 29, 2 assistenter Ce 23, 1 bokhållare Ce 21, 2 yrkeslärare Ce 20, 1 yrkeslärare Cg 20, 1 husföreståndare Ce 19, 3 tillsynsmän Ce 18, 1 trädgårdsmästare Ce 18, 1 översköterska Ce 14, 2 arbetsterapeuter Ce 14, 1 biträdande husföreståndare Ce 13, 1 maskinist Ce 13, 12 vårdare Ca 12, 13 vårdare Ce 12, 1 kanslibitråde Ce 11, 1 bilförare Ce 11, 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål, 1 ekonomibitråde Ce 8, 1 ekonomibitråde Ce 7, 3 ekonomibitråden Ce 6.

I annat sammanhang föreslås, att medel anvisas för nästa budgetår för förvärv av två nya kolonier. Den ena, om 15 platser, är i enlighet med förslag av fångvårdsstyrelsen avsedd att anslutas till såranstalten för unga fångar i Västerås, medan den andra, om 50 platser — som av departementschefen förordas i stället för inrättande av två nya kolonier om 30 platser vardera — avses för vanligt fångförvar. Kolonien till Västeråsanstalten föreslås få följande personal nämligen 1 föreståndare Ce 21, 1 yrkesmästare Ce 16, 1 yrkesmästare Ce 14, 1 överkonstapel, 2 vaktkonstaplar, 1 ekonomibitråde. Vad åter angår personalbehovet för 50-mannakolonien föreslås det få bedömas enligt samma grunder, som av riksdagen tidigare godkänts; därvid förutsattes att i organisationen skall ingå jämväl en social kurator i Ce 17 med tjänstgöringsskyldighet tillika vid närliggande slutna eller öppna anstalt. Med hänsyn till att det är ovisst, om ifrågavarande båda kolonier kan anskaffas och tagas i bruk redan under nästa budgetår och i så fall vid vilken tidpunkt detta kan ske, anses det emellertid icke behöfligt att för desamma nu beräkna medel till avlöningar. Skulle behov av personal uppträda under det kommande budgetåret, anses hinder icke böra möta att bestrida kostnaderna för avlöning av denna personal från den förslagsvis betecknade anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Motsvarande anses böra gälla även beträffande den vaktkonstapel som blir erforderlig, då en ny provisorisk koloni skall inrättas i stället för kolonien Halmstjörn.

Vad beträffar arbetsledarpersonalen finner sig departementschefen böra i stort sett begränsa utökningen av medelsanvisningen till vad som betingas därav, att nya eller omändrade verkstäder beräknas under nästa budgetår

kunna tagas i bruk vid anstalterna på Långholmen, i Karlskrona och Malmö samt vid kolonien Ollestad. För den utvidgade verkstadsdriften skulle erfordras, vid Långholmen 2 yrkesmästare Ce 16, i Karlskrona 1 yrkesmästare Ce 14, i Malmö 1 yrkesmästare Ce 18 och 1 yrkesmästare Ce 14 samt vid Ollestad 1 yrkesmästare Ce 14 och 1 vaktkonstapel Ce 12. Härutöver tillstyrkes inrättande av en tjänst som arbetsterapeut i Ce 14 vid Malmöanstalten.

Vissa byggnadsarbeten vid anstalten i Kalmar, varigenom bland annat anstaltens platsantal kunnat ökas, medför behov av ytterligare 2 vaktkonstaplar för bevakningstjänst. Medel anses böra beräknas även för ifrågasvarande befattningar.

För arvoden till ytterligare fritidsledare beräknas 2 000 kronor. Arvodet till läkaren vid anstalten i Växjö föreslås höjt med 1 200 kronor. Till överläkaren vid Røxtunaanstalten i dennes egenskap av sjukhuschef beräknas ett befattningsarvode av 720 kronor. Till religionsvården vid Långholmsanstalten föreslås anvisat ett belopp av 6 000 kronor på grund av vakantsättning av ledigbliven befattning som pastor och överlärare vid nämnda anstalt.

I enlighet med det anförda uppräknas anslaget med 9 402 kronor för de föreslagna tjänsteförändringarna beträffande 1 förste läkare vid anstalten på Långholmen, föreståndaren vid kolonien Ödevata, 5 dagkonstaplar vid vissa anstalter och 1 vaktkonstapel vid kolonien Orretorp, med 534 312 kronor för personal vid Røxtunaanstalten, inklusive befattningsarvode åt överläkaren, med 83 316 kronor för ny arbetsledarpersonal vid vissa anstalter, med 18 600 kronor för 2 vaktkonstaplar vid anstalten i Kalmar, med 2 000 kronor för fritidsledare, med 1 200 kronor för läkaren vid Växjöanstalten och med 6 000 kronor för religionsvård vid anstalten på Långholmen. Ytterligare anses uppräknings böra ske med 1 500 000 kronor för automatiska anslagsförändringar. Å andra sidan anses anslaget kunna nedräknas med 21 984 kronor för den vakantsatta förste pastorsbefattningen vid sistnämnda anstalt, med 13 980 kronor för 1 assistentbefattning i Ce 23 vid kolonien Måshult och med 600 kronor för personligt lönetillägg till uppsyningsmannen vid anstalten på Långholmen K. Ståhl, som avgår med pension. Anslaget skulle alltså höjas med 2 118 266 kronor eller i runt tal 2 118 200 kronor.

I personalförteckningen föreslås vidtagna de ändringar, som erfordras i anledning av vad departementschefen föreslagit. Sålunda anses ökning böra ske av antalet överläkare i Ca 37 från 5 till 6, av antalet förste läkare i Ce 31 från 1 till 2, av antalet överkonstaplar i Ca 14 från 62 till 67 och av antalet vaktkonstaplar i Ca 12 från 382 till 402. I förteckningen anses vidare böra upptagas 1 psykolog i Ce 29 och 12 vårdare i Ca 12. Av praktiska skäl anses till förteckningen böra fogas en anmärkning av innehåll att antalet ordinarie vårdare må överstiga det i förteckningen angivna antalet under förutsättning att motsvarande antal ordinarie vaktkonstapelsbefattningar hålles obesatta.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehått den redogörelse för vissa vägarbeten vid fångkolonien Måshult i Himledalens kommun av Hallands län, som riksdagens år 1953 församlade revisorer lämnat under § 2 i sin berättelse. I samband med sin redogörelse har revisorerna gjort följande uttalande.

Då det gäller att anordna arbete för å fångvårdsanstalter intagna, som av olika orsaker icke bör bli föremål för speciell yrkesutbildning, synes vägarbete väl motsvara de krav, som strafflagberedningen i sitt betänkande angående verkställigheten av frihetsstraff m. m. (SOU 1944: 50) uppställt i valet mellan olika sysselsättningstyper. I första hand lämpar sig vägarbetet väl för intagna med korta strafftider. De blir sysselsatta i en lättlärd arbetsgren och kan under den korta vistelsetiden vänjas vid ett regelbundet arbete, som är fysiskt stärkande och därjämte förenat med god förtjänst. Även för intagna med längre strafftider kan vägarbete i mågna fall erbjuda den bästa sysselsättningen, speciellt då för sådana intagna, som visar anlag och fallenhet för grovarbete och som vid frigivningen lämpligen bör placeras i detta slags arbete. Sådant grovarbetet ter sig med den numera långt drivna mekaniseringen, torde man kunna likna det vid ett yrke av samma valör som månget verkstadsarbete. En intern, som intresserats för och tränats i grovarbete, har stora möjligheter att vid frigivningen erhålla dylikt arbete, var han än ämnar bosätta sig. Han kan söka sig till flera olika slag av grovarbete, såsom vägarbete, gatuarbete, skogsarbete, byggnadsarbete, dikning, hamnarbete, biltransport. Även inom grovarbetet finns möjligheter att avancera, t. ex. såsom specialarbetare, maskinskötare m. m. Ur arbetstränings-synpunkt erbjuder vägarbetet den stora fördelen, att de intagna kan utföra det under samma former som arbeten med annan arbetskraft. Härigenom vinnes att den intagne vid frigivningen även i detta hänseende är väl rustad för att inordnas i ett normalt arbetsliv.

Då vägarbetet alltså visat sig vara en mycket lämplig sysselsättningstyp för vissa intagna, borde ur fångbehandlingssynpunkt fångvårdsstyrelsen enligt revisorernas uppfattning kunna medge en reducering av ersättningen för arbetet, helst som det ekonomiska utbytet ändock bör kunna bli någorlunda tillfredsställande. Fångvårdsstyrelsen har också enligt ovannämnda kungl. skrivelse ansett sig ha möjlighet att beträffande ifrågavarande arbete för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens räkning godtaga ett i förhållande till gällande kollektivavtal reducerat pris vad angår arbeten som ersättes med tidlön, om de faktorer, som verkar fördyrande, icke kan elimineras.

Fångvårdsstyrelsen bör givetvis icke engagera sig i arbeten, där insättande av fångarbetskraft skulle kunna äventyra sysselsättningen för den ordinarie vägarbetarstammen. Emellertid torde tillgång till vägarbeten i allmänhet kunna åstadkommas, där någon konkurrens med den fria arbetskraften icke behöver uppkomma. Då uppgiften att bereda fångklientelet lämpligt arbete framstår som en av de angelägnaste för modern fångvård, förutsätter revisorerna att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vakar över att vägförvaltningarna icke för framtiden bryter ingångna överenskommelser på sätt som i det av revisorerna relaterade fallet skett. Detta torde knappast behöva stöta på svårigheter, eftersom både styrelsen och flertalet vägförvaltningar intagit en positiv ståndpunkt till det sociala problem, som fångarnas sysselsättande utgör.

Över revisorernas uttalande har yttranden avgivits av fångvårdsstyrelsen samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Utskottet har i sitt utlåtande nr 13 tillstyrkt vad chefen för civildepartementet i bilagan för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslagit i fråga om lönegradsplaceringen för vissa tjänster å fångvårdsanstaltens personalförteckning. Av Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagna tjänsteförändringar och personalförstärkningar har icke givit utskottet anledning till erinran.

I likhet med riksdagens revisorer finner utskottet, med hänsyn till att vägarbete visat sig vara en lämplig sysselsättningstyp för vissa intagna, angeläget att fångvårdsstyrelsen samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen genom lämpliga dispositioner söker i samråd trygga tillgången till sådant arbete i den utsträckning, omständigheterna medger. Härvidlag vill utskottet understryka revisorernas uttalande, att insättandet av fångarbetskraft icke bör få äventyra sysselsättningen för den ordinarie vägarbetarstammen. Då, såsom revisorerna framhållit, uppgiften att bereda fångklientelet lämpligt arbete framstår som en av de angelägnaste för modern fångvård, utgår utskottet från att de båda myndigheterna i sitt nämnda samarbete skall finna möjligheter till en lämplig avvägning mellan de i viss mån motstridiga intressena på området.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i och tillägg till fångvårdsanstaltens personalförteckning, som angivits i statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för den 4 januari 1954;

b) fastställa följande avlöningsstat för fångvårdsanstalterna, att tillämpas under budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	4 977 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	352 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	5 329 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	5 267 400

Summa kronor 15 927 000;

c) till *Fångvårdsanstalterna*: Avlöningar för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 15 927 000 kronor;

d) i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet ovan anført i anledning av riksdagens revisorers redogörelse för vissa vägarbeten.

31:o) **Fångvårdsanstalterna: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 35, s. 69—73) föreslagit riksdagen att till Fångvårdsanstalterna: Omkostnader för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 7 313 100 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 7 332 600 kronor.

För sjukvård m. m. för personal föreslås en uppräknig med 17 000 kronor och för övriga expenser en uppräknig med 10 000 kronor. Posten till inköp och underhåll av inventarier, i vilken för innevarande budgetår inräknats ett engångsbelopp av 48 500 kronor, anses böra nedsättas med 50 000 kronor. Likaså föreslås viss nedräknig ske av posten till inköp och underhåll av automobiler. Under denna post har för innevarande budgetår beräknats medel för bl. a. anskaffande av tre nya bilar och ersättningsanskaffning för ännu en bil. Då departementschefen för nästa budgetår endast kan tillstyrka ersättningsanskaffning för en av de nuvarande bilarna samt öka medel för reparationer m. m., föreslås posten reducerad med 40 000 kronor. Posterna till renhållning av fängelseområden och fängeslokaler samt till diverse utgifter föreslås höjda med 35 000 respektive 3 500 kronor. I fråga om posten till undervisning och fritidssysselsättning förordas en uppräknig med 5 000 kronor.

Anslaget föreslås sålunda å ena sidan ökat med 70 500 kronor och å andra sidan minskat med 90 000 kronor. Anslaget bestämmes alltså till 7 313 100 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må till *Fångvårdsanstalterna: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 7 313 100 kronor.

32:o) **Fångvårdsanstalterna: Maskin- och verktygsutrustning m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 36, s. 73 och 74) föreslagit riksdagen att till Fångvårdsanstalterna: Maskin- och verktygsutrustning m. m. för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

Under de senaste budgetåren har — utöver medel som disponerats av arbetsdriftens inkomster — särskilda reservationsanslag beviljats till maskin- och verktygsutrustning m. m. för nya eller ombyggda verkstäder vid vissa fångvårdsanstalter. Av det för innevarande budgetår anvisade beloppet, 644 600 kronor, har 30 000 kronor beräknats för inköp av två bilar och 150 000 kronor för sådan komplettering av maskinutrustningen vid olika verkstäder, som sammanhänger med den löpande tekniska översynen och rationaliseringen. Återstående belopp, 464 600 kronor, med tillägg av 43 000 kronor, som funnits disponibla under tidigare anvisat anslag, har avsetts för utrustning vid vissa anstalter, beträffande vilka anslag beviljats för om- och tillbyggnad av arbetslokaler.

Departementschefen föreslår, att anslaget uppföres med 600 000 kronor. Av detta belopp förutsättes 150 000 kronor få — liksom under innevarande budgetår — av fångvårdsstyrelsen tagas i anspråk för sådana under nästa budgetår uppkommande behov av komplettering av maskinutrustningen vid olika verkstäder, som sammanhänger med den löpande tekniska översynen och rationaliseringen. Vidare anses för inköp av en bil böra beräknas 15 000 kronor. Beträffande dispositionen av det återstående beloppet 435 000 kronor, som avses för utrustning helt eller delvis av vissa nämnda verkstäder, förutsättes det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot vad departementschefen föreslagit, hemställer,

att riksdagen må till *Fångvårdsanstalterna: Maskin- och verktygsutrustning m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

33:o) *Fångvårdsanstalterna: Inventarier m. m. för fångkolonier.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37, s. 74 och 75) samt under erinran, att i gällande riksstat för ifrågavarande ändamål upptagits ett reservationsanslag av 225 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fångvårdsanstalterna: Inventarier m. m. för fångkolonier* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

34:o) *Fångvårdsanstalterna: Anskaffning, montering och transport av baracker.* Kungl. Maj:t har (punkt 38, s. 75 och 76) föreslagit riksdagen att till *Fångvårdsanstalterna: Anskaffning, montering och transport av baracker m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 175 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Vid sökandet efter egendomar för fasta kolonier har det visat sig, att en för övrigt lämplig egendom så gott som aldrig är tillräckligt bebyggd för att tillgodose behovet av bostäder samt utspisnings- och fritidslokaler för intagna, expeditions-, förråds- och arbetslokaler ävensom bostäder för personal. Tillgång till baracker möjliggör erforderlig komplettering. När det gäller provisoriska kolonier för väg- och skogsarbete, måste i huvudsak baracker tillgripas för att ordna förläggningen, eftersom sådana arbeten står till förfogande i regel endast i glest bebyggda trakter. Under de senaste åren har fångvårdsstyrelsen för att förbättra sysselsättningsmöjligheterna vid mindre, slutna anstalter anordnat s. k. veckoförläggningar för intagna, som visat på litlighet men som av olika anledningar icke omedelbart kan placeras på ko-

loni. De intagna har under veckans arbetsdagar vistats på denna förläggning, där de sysselsatts med skogsarbete i närheten, för att under veckoslutet vistas i anstalten. För en sådan veckoförläggning är lätt uppmonterade och flyttbara baracker lämpliga. Baracker kan därjämte med fördel användas som verkstadslokaler vid mindre anstalter, där behov av utökade sysselsättningsmöjligheter uppkommit.

Departementschefen föreslår att för ifrågavarande ändamål anvisas 175 000 kronor även för nästa budgetår.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må till *Fångvårdsanstalterna: Anskaffning, montering och transport av baracker m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 175 000 kronor.

35:o) Ersättning för vård av fångar på anstalter, som ej tillhöra fångvården, m. m. Kungl. Maj:t har (punkt 39, s. 76—78) föreslagit riksdagen att till Ersättning för vård av fångar på anstalter, som ej tillhöra fångvården, m. m. för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 56 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 50 600 kronor.

Anslaget har för innevarande budgetår bestämts med hänsyn till att frångående skall bestridas dels kostnader för vård av personer, som ådömts ungdomsfängelse, å det av föreningen Skyddsvärnet i Stockholm disponerade Björkahemmet, dels ock avgifter för inackordering i enskilda hem av sådana personer. Medelsbehovet har för Björkahemmet beräknats till 45 600 kronor och för inackorderingsavgifter liksom tidigare till 5 000 kronor.

Björkahemmet användes såsom övergångshem för elever som permitterats från ungdomsanstalt. Giltighetstiden för det med föreningen Skyddsvärnet härom senast träffade avtalet utgick den 30 juni 1953. Föreningen bestrider alla kostnader för hemmets drift och de intagnas underhåll, i fråga om beklädnad dock endast vissa arbetskläder, samt utbetalar såsom arbetspremie till varje vid hemmet arbetande intagen lägst 2 kronor om dagen. Ersättning härför utgår av statsmedel med kronor 12: 50 per dag och intagen.

Fångvårdsstyrelsen har hemställt, att de för verksamheten vid Björkahemmet under anslaget beräknade medlen måtte för att möjliggöra fortsatt verksamhet, höjas med 5 400 kronor till 51 000 kronor och anfört följande.

Föreningen Skyddsvärnet har begärt höjning av statsbidraget med kronor 1: 50 till kronor 14 per vårdplats och dag. På grund av den alltjämt rådande dyrtiden har det visat sig omöjligt för föreningen att hålla omkostnaderna vid hemmet inom ramen för avtalet, och förlusten för år 1952 utgjorde 7 751 kronor. Driftunderskottet för kalenderåret 1953 kan beräknas till inemot 5 000 kronor. Om icke lönestaten för år 1954 kan pressas, kommer förlusten detta år att bli väsentligt större. Den begärda höjningen av bidraget innebär endast, att verksamheten skall kunna bedrivas utan förlust för föreningen. Det högre ersättningsbeloppet bör utgå från och med den 1

juli 1953. I fråga om personalen vid hemmet föreslås den ändringen i avtalet, att endera av föreståndaren och kuratorn må vara deltidsanställd. Vidare har föreningen förklarat sig icke kunna behålla sin snickarverkstad och en därtill knuten arbetsledare. Slutligen föreslås den ändringen i avtalet, att minimiarbetspremien till varje vid hemmet arbetande intagen höjes till 3 kronor om dagen.

Departementschefen finner, att de ökade driftkostnaderna vid Björkahemmet otvivelaktigt motiverar en höjning av nu utgående ersättningsbelopp och anser den av fångvårdsstyrelsen föreslagna höjningen till 14 kronor för intagen och dag skäligen. Hinder anses ej böra möta för Kungl. Maj:t att fastställa ny överenskommelse med föreningen Skyddsvärnet i Stockholm i enlighet med förslaget. Det högre ersättningsbeloppet föreslås därvid skäligen skola bestämmas att utgå från och med den 1 juli 1953. För nästa budgetår beräknas under anslaget i enlighet med det anförda ett belopp av 51 000 kronor för verksamheten vid Björkahemmet och såsom hittills 5 000 kronor till avgifter för inackordering i enskilda hem av personer som ådömts ungdomsfängelse.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må till *Ersättning för vård av fångar på anstalter, som ej tillhöra fångvården m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 56 000 kronor.

36:o) **Interneringsnämnden. Ungdomsfängelsenämnden.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 40 och 41, s. 78 och 79), vilka innebär för det förra anslaget oförändrad medelsanvisning och för det senare en uppräknings med 1 000 kronor för reseersättningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1954/55 såsom förslagsanslag anvisa

- a) till *Interneringsnämnden* 27 700 kronor;
- b) till *Ungdomsfängelsenämnden* 13 000 kronor.

37:o) **Länsstyrelsernas kostnader för fångtransport.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42, s. 79), vilket innebär en uppräknings av anslaget med 75 000 kronor med hänsyn till belastningen under föregående budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Länsstyrelsernas kostnader för fångtransport* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 350 000 kronor.

38:o) **Skyddskonsulentorganisationen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 43, s. 79—86) föreslagit riksdagen att dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för skyddskonsulentorganisationen, att

tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1954/55, dels ock till Skyddskonsulentorganisationen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 657 100 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 608 400 kronor.

Efter den förstärkning av skyddskonsulentorganisationen med tre skyddskonsulenter och fem skyddsassistenter, som beslutades av 1953 års riksdag, består organisationen från och med innevarande budgetår av sexton konsulenter och aderton assistenter. Av de nytillkommande konsulenterna har en tillförts första distriktet (Stockholms stad) med uppgift att företrädesvis taga befattning med frågor rörande det yngre klientelet (personer under 21 år). De båda övriga nya konsulenterna har trätt i stället för de två assistenter, som med självständiga arbetsuppgifter fungerat inom Jämtlands län samt Ångermanlands mellersta domsaga och Ångermanlands västra domsaga resp. Västerbottens län. I samband med att sistnämnda områden ombildats till egna distrikt med benämningen trettonde distriktet resp. fjortonde distriktet, har beteckningen å det dittillsvarande trettonde distriktet (Norrbottens län) ändrats till femtonde distriktet.

De fem nya assistenttjänsterna jämte de två, som frigjorts genom inrättande av nyssnämnda båda konsulenttjänster i Norrland, har i enlighet med vad som förutsatts fördelats på de mest arbetstyngda skyddskonsulentdistrikten. Sålunda har en assistent tillkommit vid ettvarvt av följande distrikt nämligen första distriktet, andra distriktet (stationeringsort Stockholm), fjärde distriktet (Kalmar), sjätte distriktet (Malmö), sjunde distriktet (Göteborg), nionde distriktet (Örebro) och tionde distriktet (Västerås).

Såsom förutskickades i fjolårets statsverksproposition har en särskild sakkunnig tillkallats för att företaga en organisatorisk översyn av skydds- och hjälpverksamheten inom den fria kriminalvården i syfte att möjliggöra förenklingar i arbetet och en bättre samordning med bl. a. den offentliga arbetsförmedlingen.

Utredningsmannen har den 3 juli 1953 överlämnat en promemoria med angivande av vissa frågeställningar, betingade av utredningens dittillsvarande arbete. Promemorian innehåller i huvudsak följande.

Utredningens arbete har givit vid handen, att något dubbelarbete i egentlig mening mellan skyddskonsulentorganisationen och arbetsmarknadsorganen i fråga om arbetsanskaffningen för de villkorligt dömda och frigivna knappast förekommer. Måhända skulle en lokal samordning av organen i viss utsträckning göra arbetet smidigare genom de möjligheter till vidgat direkt samråd, som härigenom skulle öppnas.

I vidare bemärkelse kan emellertid talas om dubbelarbete, nämligen i så måtto, att två (ofta flera) organisationer är inkopplade på ett och samma problem. Sålunda handhas själva arbetsanskaffningen nära nog uteslutande av arbetsförmedlingen (i svårare fall arbetsvården), under det att med klientens återinträde i arbetslivet sammanhängande frågor om anskaffning av bostad, kläder, arbetsverktyg o. s. v. närmast ankommer på skyddskonsulenten. Det är vidare nödvändigt, att uppgifter rörande klienten inhämtas såväl av konsulenten som arbetsförmedlingsorganet.

För att sistberörda dubbelarbete skall kunna undvikas, synes det erforderligt, att skyddskonsulentorganisationen och arbetsförmedlings-(arbetsvårds-)organens arbete i förevarande hänseenden intimt samordnas. Detta skulle väl närmast kunna ske så, att arbetsmarknadsverket övertog vissa uppgifter från skyddskonsulentorganisationen eller så, att sistnämnda organisation förstärktes med arbetsförmedlingspersonal. För bedömande av de med en dylik samordning förknippade för- och nackdelarna erfordras förutsättningslösa överväganden rörande skyddskonsulenternas och arbetsförmedlingsorganens skyldigheter med avseende å arbetsanskaffningen och därmed sammanhängande spörsmål samt rörande den härför erforderliga personalorganisationen.

Dubbelarbete förekommer även i andra hänseenden inom det offentliga skyddsarbetet. Såsom exempel erinras därom, att konsulenter för olika ändamål parallellt verkar inom samma geografiska områden.

Nuvarande begränsade personaluppsättning inom skyddskonsulentorganisationen synes icke medgiva för befattningshavarna att i önskvärd utsträckning taga befattning med alla de uppgifter, som anges i den för dem gällande instruktionen. Måhända skulle det vara lämpligt att till närmare övervägande upptaga frågan om skyddskonsulenternas arbetsuppgifter över huvud taget.

De särskilda förundersökningarna utföres för närvarande i stor utsträckning av icke tillräckligt kvalificerade personer. Processen vid förnyad särskild förundersökning är vidare ofta alltför kostnadskrävande i förhållande till resultatet. Det ifrågasättes därför, huruvida icke förevarande problemkomplex är förtjänt att närmare övervägas.

Från skilda utgångspunkter skulle stora fördelar stå att vinna genom en vidgad och intensifierad arbetsvård och yrkesvägledning för hithörande klientel i stort. Större vikt än hittills synes för övrigt böra läggas vid den personalutredande, planläggande och vägbanande delen av skyddsarbetet med ifrågavarande klientel.

Medel för resocialisering av de straffade samt för understöd i allmänhet disponeras och utlämnas av ett relativt stort antal myndigheter och organisationer. Uppenbart är, att här kan förekomma visst dubbelarbete samt att större personal sysselsättes med hithörande uppgifter än som vore nödvändigt vid en mera koncentrerad hjälpverksamhet. Vidare synes oklarhet råda rörande kommunernas ekonomiska skyldigheter med avseende å de villkorligt frigivna och de villkorligt dömda. Ifrågasätts kan, om icke den här berörda hjälpverksamheten borde överses och därvid särskild vikt läggas vid frågan om skyddsföreningarnas verksamhet.

Departementschefen erinrar därom, att statsutskottet i anledning av väckta motioner angående eftervården av alkoholister ansett det värt att tagas under övervägande, om icke nu ifrågavarande utredning borde vidgas till att omfatta även alkoholistvårdsklientelet. Denna fråga är föremål för prövning inom justitie- och inrikesdepartementen.

Ehuru antalet befattningshavare inom skyddskonsulentorganisationen nästan fördubblats i förhållande till den ursprungliga uppsättningen för tio år sedan, är antalet fortfarande otillräckligt med hänsyn till det stora behovet av kvalificerad arbetskraft på detta vårdområde. Det är därför enligt departementschefens mening av synnerlig vikt, att organisationen alltför bygges ut, men utvidgningen anses böra ske successivt. Det föreslås, att

till förstärkning av de för biträdeshjälp avsedda medlen under icke-ordinarieposten anvisas ett belopp av ytterligare 10 000 kronor. För automatiska utgiftsökningar beräknas 38 700 kronor, varav 26 500 kronor belöper på icke-ordinarieposten och 12 200 kronor på posten till rörligt tillägg.

Anslaget upptages sålunda för nästa budgetår med 657 100 kronor.

Om läget inom skyddsverksamheten hösten 1953 har departementschefen meddelat följande.

Den 1 oktober 1953 stod 10 147 villkorligt dömda under övervakning och 1 040 villkorligt frigivna under tillsyn (91 % respektive 9% av sammanlagda antalet). Övervakning och tillsyn besörjdes i 5 171 fall (46 %) av personer, yrkesmässigt verksamma inom socialvården, därav i 256 (2 %) av skyddskonsulenter eller skyddsassistenter, i 2 089 (19 %) av tjänstemän vid skyddsföreningarna samt i 2 826 (25 %) av tjänstemän vid fångvårdsanstalter, anstalter tillhörande barnvården, alkoholistanstalter och arbetsförmedlingar eller av andra socialvårdstjänstemän.

Antalet övervakare och tillsynsmän var 5 194. Av dessa hade 4 963 1—5 uppdrag var, 143 6—10 uppdrag, 37 11—15 uppdrag, 20 16—20 uppdrag, 8 21—25 uppdrag, 8 26—50 uppdrag, 4 51—75 uppdrag, 3 76—100 uppdrag, 2 101—125 uppdrag, 5 126—150 uppdrag och 1 151—175 uppdrag.

En jämförelse med motsvarande uppgifter, avseende läget den 1 oktober 1952, ger vid handen bland annat, att antalet villkorligt dömda under övervakning ökat med 5,2 % från 9 642 till 10 147 och att antalet villkorligt frigivna under tillsyn visar en ökning med 4 procent från 1 000 till 1 040. Ökningen av antalet villkorligt dömda är mest framträdande i Malmödistriktet, Karlstadsdistriktet och Göteborgsdistriktet.

Det ökade antalet övervaknings- och tillsynsuppdrag har icke föranlett någon nämnvärd rubbning i fördelningen av uppdragen mellan de olika kategorierna av socialvårdstjänstemän inbördes eller mellan denna personalkategori och övriga uppdragstagare. Antalet övervakare och tillsynsmän har hållit sig praktiskt taget oförändrat. Över 150 uppdrag hade vid den senaste undersökningen 1 person mot 2 vid den förra; antalet personer med mer än 100 uppdrag har minskat från 9 till 8, medan antalet personer med mer än 50 uppdrag minskat från 17 till 15.

Avslutningsvis framhåller departementschefen, att det är angeläget att frivilliga krafter i väsentligt vidgad omfattning tages i anspråk såsom övervakare och tillsynsmän. Särskilt anses böra eftersträvas att till ifrågavarande verksamhet knyta representanter för ledande idrotts- och ungdomsorganisationer samt andra ideella folkrörelser.

Utskottet finner i likhet med departementschefen angeläget, att den påbörjade översynen av skydds- och hjälpverksamheten inom kriminal- och socialvården slutföres så snart omständigheterna det medger, och anser, att de av den tillkallade utredningsmannen angivna frågeställningarna därvid förutsättningslöst bör utredas. I övrigt ger vad departementschefen anfört utskottet icke anledning till särskilt uttalande.

Under återopande härav får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för skyddskonsulentorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	475 200
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	180 100

Summa kronor 657 100;

b) till *Skyddskonsulentorganisationen*: *Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 657 100 kronor.

39:o) *Skyddskonsulentorganisationen*: *Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 44, s. 86—88), vilket innebär en nedräkning av anslaget med 13 800 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skyddskonsulentorganisationen*: *Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 142 900 kronor.

40:o) *Övervakning av villkorligt dömda*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 45, s. 88 och 89), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Övervakning av villkorligt dömda* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 425 000 kronor.

41:o) *Tillsyn över villkorligt frigivna m. fl. Kurser för övervakare, tillsynsmän och förundersökare*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 46 och 47, s. 89 och 90), vilka innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1954/55 anvisa

a) till *Tillsyn över villkorligt frigivna m. fl.* ett förslagsanslag av 75 000 kronor;

b) till *Kurser för övervakare, tillsynsmän och förundersökare* ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

42:o) *Understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. fl.* Kungl. Maj:t har (punkt 48, s. 90 och 91) föreslagit riksdagen att till *Understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. fl.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett anslag av 300 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 250 000 kronor.

Enligt de av Kungl. Maj:t beträffande anslaget utfärdade bestämmelserna må detta användas för att understödja eller eljest hjälpa villkorligt dömda samt personer som frigives eller utskrives från fångvårdens anstalter ävensom, om särskilda skäl föreligger, åtalade som kan antagas erhålla villkorlig dom. På förslag av Kungl. Maj:t har anslaget för innevarande budgetår höjts med 60 000 kronor, varvid förutsatts att bl. a. kostnader för anskaffande av arbetskläder åt frigivna fångar m. fl. skall bestridas från anslaget.

Departementschefen, som finner en uppräknig av förevarande anslag starkt påkallad, föreslår att detta höjes med 50 000 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må till *Understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. fl.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett anslag av 300 000 kronor.

43:o) **Bidrag till Svenska skyddsförbundet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 49, s. 91), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till Svenska skyddsförbundet* för budgetåret 1954/55 anvisa ett anslag av 170 000 kronor.

Diverse.

44:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Fångvårdsstyrelsens delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 50—52, s. 92) hemställer utskottet, att riksdagen må för budgetåret 1954/55 såsom förslagsanslag anvisa

a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Fångvårdsstyrelsens delfond* 1 192 000 kronor;

b) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* 856 000 kronor;

c) till *Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* 50 500 kronor.

45:o) **Bidrag till utgivande av författningskommentarer m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 53, s. 93 och 94) föreslagit riksdagen att till **Bidrag till utgivande av författningskommentarer m. m.** för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

Ifrågavarande bidragsverksamhet handhaves, i enlighet med vad som förutsattes då anslag för ändamålet första gången begärdes, av en särskild nämnd, kallad nämnden för utgivande av förvaltningsrättsliga publikationer. Med hänsyn till bland annat den reservation å anslaget, som kunde beräknas föreligga vid utgången av budgetåret 1952/53, uppfördes anslaget för innevarande budgetår med 30 000 kronor. Nämda reservation har sedermera visat sig uppgå till 85 930 kronor.

Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 4 februari 1949 skall till statsverket inflytande inkomster av verk, som utarbetats eller utgivits med bidrag från detta anslag, tagas till uppbörd på anslaget.

Nämnden för utgivande av förvaltningsrättsliga publikationer hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 100 000 kronor. Nämnden, som utgår från att dess verksamhet kommer att bedrivas i samma former som hittills, räknar med att anslaget för innevarande budgetår kommer att belastas med cirka 50 000 kronor. Av sagda belopp avser omkring 42 000 kronor kostnader på grund av redan ingångna avtal och eljest gjorda utfästelser, såsom författararvoden, bidrag till utgivande av olika författningskommentarer m. m. och tryckningskostnader. För utgivandet av Förvaltningsrättslig Tidskrift beräknas ett bidrag av 4 000 kronor samt för arvode till sekreteraren, dagarvoden till nämndens ledamöter och utgifter för expenser högst samma summa. Å andra sidan räknas med att omkring 20 000 kronor kommer att under innevarande budgetår tillgodoföras anslaget i likvid för försålda publikationer. Med hänsyn till det sagda — som dock innehåller flera ovissa moment — samt till det senast anvisade anslagsbeloppet beräknas en reservation av omkring 85 000 kronor föreligga vid utgången av innevarande budgetår.

Departementschefen föreslår att anslaget bestämmes till 30 000 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må till *Bidrag till utgivande av författningskommentarer m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

46:o) **Bidrag till utgivande av lagsamling.** Kungl. Maj:t har (punkt 54, s. 94—96) föreslagit riksdagen att till Bidrag till utgivande av lagsamling för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

I enlighet med förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 171/1949 anvisades för budgetåret 1949/50 ett reservationsanslag av 150 000 kronor såsom bidrag till utgivande av lagsamling. Statens totalkostnad för hela verket, som skulle utgivas i etapper, uppskattades mycket ungefärligt till mellan 400 000

och 500 000 kronor. För budgetåren 1950/51 —52/53 beviljades ytterligare tillhoppa 400 000 kronor för ifrågavarande ändamål.

Vid sin behandling av frågan om anslag för innevarande budgetår uttalade statsutskottet att det vore önskvärt, att en fullständig beräkning rörande kostnaderna för verkets utgivning utfördes, innan ytterligare anslag för ändamålet begärdes. Vid en sådan definitiv kostnadsberäkning vore det angeläget, att alla förenklingar och avgränsningar beaktades, som till kostnadernas nedbringande kunde befinnas möjliga. Utgivandet av sådana delar, som berörde områden, där stora författningsändringar vore att vänta, borde inställas eller i varje fall tills vidare uppskjutas. Nya avtal, som skulle binda anslaget för framtiden, borde ej ingås. Utskottet ville emellertid med hänsyn till under arbete varande delar icke motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag om oförändrat anslag. I enlighet härmed beviljades för budgetåret 1953/54 ett anslag av 125 000 kronor.

Verkställd utredning beträffande de av riksdagen berörda spörsmålen har givit vid handen följande. Den totala utgivningskostnaden för statsverket skulle, om den ursprungliga utgivningsplanen fullföljdes, med nuvarande produktionskostnader uppgå till cirka 1 555 000 kronor. Genom olika åtgärder kan emellertid besparingar uppnås. I sådant hänseende föreslår departementschefen — efter överenskommelse med aktiebolaget P. A. Norstedt & Söner, på vars förlag lagsamlingen utkommer — att följande delar utgår ur utgivningsplanen, nämligen Kommunikationer, Socialvård, Veterinärväsendet, Universitet och högskolor, Abnormundervisningen, Folkskoleväsendet och Sjöfart. Härigenom kan statsverkets kostnader nedbringas med omkring 293 000 kronor. Bokförlaget har förklarat sig berett att, om tillräckligt intresse härför föreligger hos skolmyndigheterna, utgiva delen Folkskoleväsendet såsom förlagsobjekt utan garanterad statsupplaga. Vad beträffar delen Sjöfart ämnar förlaget intaga sjöfartsförfattningarna i en volym av »Gula biblioteket».

En färdigställd del, Lappväsendet, har utgivits i en minskad upplaga om cirka 1 000 exemplar samt utförts häftad i stället för bunden. Samma begränsning och förenkling är avsedd att vidtagas beträffande den under arbete varande delen Kronans jord. Kostnadsminskningen för statsverket till följd härav beräknas till omkring 13 800 kronor. Även beträffande den redan färdigställda delen Försvaret, för vilken kostnaderna tidigare uppskattats till cirka 144 000 kronor, har besparing visat sig möjlig. Sålunda har upplagan kunnat begränsas till 1 000 exemplar, varjämte förlaget förklarat sig villigt behandla arbetet såsom rent beställningsarbete, vilket följaktligen icke belastas med några förlagsomkostnader. På grund härav har kostnaderna för sistnämnda del nedskurits till omkring 53 000 kronor. Denna kostnad beräknas — i samband med överlämnande av halva upplagan till myndigheter m. fl. inom försvaret — bli till hälften täckt av medel, som disponeras under fjärde huvudtiteln. Med utgångspunkt från den förut för ifrågavarande del av lagsamlingen beräknade kostnaden, 144 000 kronor, skulle besparingen under förevarande anslag sålunda utgöra cirka 117 500 kronor.

I föregående statsverkspropositioner har efter hand redovisats dittills utkomna delar av lagsamlingen. Under det sistförflutna året har följande delar utgivits, nämligen Exekutionsrätt jämte rättsfallssamling, Kulturvård och arkivväsen, Fritt och frivilligt folkbildningsarbete, Tullväsendet, Lappväsendet samt Försvaret. Härefter återstår endast delarna Kronans jord samt Stats- och förvaltningsrätt, vilka i sin helhet föreligger i korrektur och beräknas utkomma under år 1954.

Statens bidrag till utgivande av lagsamlingen skulle på nyss angivet sätt begränsas till cirka 1 130 700 kronor eller i runt tal 1 130 000 kronor. Då för ändamålet redan anvisats sammanlagt 675 000 kronor, skulle återstående medelsbehovet vid oförändrade produktionskostnader utgöra 455 000 kronor. Medelsanvisningen för nästa budgetår föreslås skola begränsas till samma belopp som anvisats för innevarande budgetår eller 125 000 kronor.

Utskottet anser sig med hänsyn till vad departementschefen anfört icke böra motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag.

Under återopande härav hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till utgivande av lagsamling* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kronor.

47:o) *Bidrag till internationella byrån i Bern för skydd av litterära och konstnärliga verk.* Kungl. Maj:t har (punkt 55, s. 96 och 97) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till internationella byrån i Bern för skydd av litterära och konstnärliga verk* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 8 500 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Vid den i oktober 1951 avhållna sjunde Haagkonferensen för internationell privaträtt, vid vilken Sverige var företrätt, utarbetades bland annat ett förslag till stadga för Haagkonferensen. Syftet därmed var i huvudsak att inrätta ett permanent sekretariat, som med säte i Haag skulle ha till uppgift att förbereda och organisera framtida sammanträden med konferensen. Stadgan skulle träda i kraft, så snart det utarbetade förslaget godkänts av majoriteten bland de vid 1951 års sammanträde representerade sexton staterna.

I fjolårets statsverksproposition hemställde Kungl. Maj:t dels att Kungl. Maj:t måtte bemyndigas att vid lämpligt tillfälle tillkännagiva Sveriges anslutning till stadgeförslaget, dels ock att medel måtte ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för bestridande av de kostnader, som kunde föranledas av denna anslutning men som icke syntes böra överstiga 10 000 floriner för år. Med hänsyn till den ovisshet som rådde i fråga om inträdandet av förpliktelser för Sverige enligt berörda stadga borde dock, såvitt anginge even-

tuella kostnader under budgetåret 1953/54, särskilda bidragsmedel icke anvisas å riksstaten utan Kungl. Maj:t i stället äga anlita förevarande anslag, vars rubrik föreslogs jämkad. Riksdagen fattade beslut i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag.

Den 30 juni 1953, då stadgeförslaget redan biträtts av nio av de sexton vid sjunde Haagkonferensen företrädde staterna, godkände Kungl. Maj:t förslaget för Sveriges del. Enligt meddelande av nederländska regeringen skall stadgan erhålla verkan i och med att majoriteten av nämnda sexton stater hos sagda regering deponerat sina anslutningshandlingar. Detta beräknas ha skett den 1 juli 1954.

Departementschefen föreslår fördenskull under annan punkt, att för nästa budgetår uppföres ett särskilt förslagsanslag till bidrag till Haagkonferensens för internationell privaträtt permanenta byrå. Beräknat efter ett bidragsbelopp av 10 000 floriner för år anses anslaget böra bestämmas till i runt tal 14 000 kronor.

Beträffande det till internationella byrån i Bern nu utgående bidraget, för vilket förevarande anslag egentligen är beräknat, ifrågasättes icke någon ändring.

Med hänsyn till det anförda har anslagets rubrik återförts till den lydelse som varit gällande före budgetåret 1953/54.

Utskottet, som under nästföljande punkt i detta utlåtande hemställer om anvisande av ett särskilt förslagsanslag till bidrag till Haagkonferensens för internationell privaträtt permanenta byrå, har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framlagda förslag. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Bidrag till internationella byrån i Bern för skydd av litterära och konstnärliga verk* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 8 500 kronor.

48:o) **Bidrag till internationella institutet för unifiering av privaträtten. Bidrag till Haagkonferensens för internationell privaträtt permanenta byrå. Bidrag till Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 56—58 s. 97 och 98) hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1954/55 anvisa

a) till *Bidrag till internationella institutet för unifiering av privaträtten* ett förslagsanslag av 3 000 kronor;

b) till *Bidrag till Haagkonferensens för internationell privaträtt permanenta byrå* ett förslagsanslag av 14 000 kronor;

c) till *Bidrag till Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab* ett anslag av 3 000 kronor.

49:o) **Bidrag till Tidskrift för kriminalvård.** Kungl. Maj:t har (punkt 59, s. 98 och 99) föreslagit riksdagen att till Bidrag till Tidskrift för kriminalvård för budgetåret 1954/55 anvisa ett anslag av 2 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 000 kronor.

Alltsedan budgetåret 1948/49 har till bidrag till Tidskrift för kriminalvård anvisats ett anslag av 1 000 kronor årligen. Tidskriften utgives av Svenska fångvårdssällskapet och Svenska skyddsförbundet med fyra häften om året. Publikationen, som började utkomma år 1946, vill vara forum för information och debatt i frågor rörande arbetet inom kriminalvården m. m. Utöver bidraget från staten utgöres tidskriftens fasta inkomster av årliga anslag från Svenska fångvårdssällskapet och Svenska skyddsförbundet å 600 kronor vardera. Härtill kommer i prenumerationsavgifter cirka 1 200 kronor. Eftersom anslagen varit oförändrade sedan tidskriftens början har, med hänsyn till penningvärdets förändringar, det fortsatta utgivandet möjliggjorts endast genom ett fortgående beskärande av tidskriftens omfång. Fångvårdssällskapet och skyddsförbundet är ej i stånd att höja sina bidrag.

Departementschefen anser, att ifrågakvarande tidskrift har en så betydelsefull uppgift, att dess fortsatta utgivande bör säkerställas och tillstyrker en höjning av anslaget med 1 000 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må till *Bidrag till Tidskrift för kriminalvård* för budgetåret 1954/55 anvisa ett anslag av 2 000 kronor.

50:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga. Extra utgifter. Barn-tillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 60—62 s. 99 och 100), vilka för de tre anslagen innebär oförändrad medelsanvisning, respektive ökning med 5 000 kronor samt minskning med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1954/55 anvisa

a) till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* ett reservationsanslag av 900 000 kronor;

b) till *Extra utgifter* ett reservationsanslag av 60 000 kronor;

c) till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

Uppskjutna frågor.

51:o) Utskottet kommer framdeles att avgiva utlåtande beträffande nedannämnda, av Kungl. Maj:t under följande punkter framställda förslag, nämligen

- punkten 24: Vattendomstolarna: Avlöningar;
 - punkten 25: Vattendomstolarna: Omkostnader;
- vilket utskottet härmed får för riksdagen
anmäla.

Stockholm den 19 februari 1954.

På statsutskottets vägnar:

KARL WARD.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Ohlon, Iwar Anderson, Näsgård, Leander, Gillström, fröken Andersson, herrar Hesselbom, Gustaf Andersson, Sundelin, Einar Persson, Boman, Erik Svedberg och Bengtson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Ward, Malmborg i Skövde, Andersson i Malmö, Lindholm, Eriksson i Sandby, Svensson i Ljungskile, Åkerström, Hoppe, Johansson i Mysinge, Pettersson i Degerfors, Kyling, Wedén, Onsjö, Birke och fröken Ager.

Reservation

vid punkten 15 (Hovrätterna: Avlöningar) av herrar *Näsgård, Erik Svedberg och Lindholm.*